

425 років з дня народження Петра Могили

31 грудня 1596 року народився Петро Могила - український політичний, церковний і освітній діяч, архімандрит Києво-Печерського монастиря, Митрополит Київський, Галицький і всієї Русі, екзарх Константинопольського патріарха, канонізований Церквою.

Петро Могила був вихідцем з давнього молдавського боярського роду. Він народився 31 грудня 1596 року. Батько хлопця загинув. Мати разом з сином мусили покинути Молдавію та переїхати на українські землі Речі Посполитої, де їх прийняли родичі. Освіту Петро Могила розпочав здобувати у Львівській братській школі, а продовжив у навчальних закладах Польщі, Голландії, Франції. Він володів грецькою та латинською мовами і досить швидко опанував богословську науку.

Після повернення до Речі Посполитої він пішов на військову службу, брав участь у Цецорській та Хотинській битвах. По завершенні служби Петро Могила почав часто спілкуватися з його наставником ще із братської школи Іовом Борецьким, що й вплинуло на його рішення прийняти чернечий постриг.

Згодом Петро Могила став архімандритом Печерської лаври, а в 1632 київським митрополитом. Українська православна церква відігравала значну роль в політичному житті населення тогочасної України. Захист православ'я в той період був захистом національних прагнень українського народу. Для відновлення авторитету православної церкви Петро Могила розпочав поступове проведення реформи церкви, першим кроком якої стало налагодження суворої дисципліни з-поміж ченців і духовенства. Для нагляду за церковним життям Петро Могила запровадив посади двох митрополичих намісників. Контроль за духовним життям повинні були здійснювати єпархіальні собори.

Петро Могила був автором двох надзвичайно важливих церковних книжок — «Служебника» й «Требника».

Протягом 14 років Могила очолював українську православну церкву. Багато зусиль і праці доклав Могила для захисту і розвитку православ'я в Україні. Він об'єднав школу Київського братства з лаврською внаслідок чого виникла Києво-Могилянська колегія – перший вищий навчальний заклад в Україні. Навколо Могили об'єднувалися визначні вчені і культурні діячі.

Зусиллями Петра Могили реставровано святу Софію в Києві, яка на той час була напівзруйнована і впродовж багатьох століть занедбана. Він реставрував церкву Трьох Святителів, і церкву Спаса на Берестові.

Помер Петро Могила, як вигравіровано художником Іллею на срібній пластині, прикріпленій до труни, о третій годині ночі 1 січня 1647 р. (за новим стилем). Поховання відбулося після заміщення залишених Петром Могилою церковних посад: архімандритом Києво-Печерської лаври було обрано Йосипа Тризну, а київським митрополитом – Сильвестра Косова. Труна з тілом небіжчика простояла в соборі Святої Софії до 19 березня. Того дня її при великому скупченні народу перевезли до Успенської церкви Печерської лаври й опустили в яму у лівому (північному) криласі, неподалік

західної пари підкупольних пілонів, де було споруджено саркофаг із червоношиферних плит, обкладених цеглою. У своєму заповіті, написаному незадовго до смерті, визначний український першоієрарх ствердив свою вірність православної вірі такими словами: «У святій вірі, в якій народився, виховався і з волі й ласки Божої достоїнство митрополіче, недостойний, на собі маю, в ній же хочу вік свій закінчити, стати перед величчю Господа мого».

Майже триста років ніхто не тривожив вічного сну митрополита. Але під час Другої світової війни, в листопаді 1941 р., Успенський собор висадили в повітря. Вибухівку заклали саме біля місця поховання Петра Могили, тому труну з прахом засновника Києво-Могилянської академії було повністю знищено.

Хоч Могила не здійснив усіх своїх задумів (зокрема, об'єднання українських церков, видання Біблії та «Патерика», завершення відбудови деяких храмів), він назавжди залишився у нашій історії. Якщо оцінювати діяльність митрополита, як вимагали давньоримські історіографи, «без гніву й упереджень», то слід схилитися перед величчю цього сина Молдови, котрий присвятив усього себе Україні, яку називав «отчизною милою», «отчизною коханою». З огляду на значний внесок у розвиток вітчизняної культури Петра Могили сміливо можна назвати, за словами, вміщеними в його епітафії, «великим і славним мужем».